

I

September 1961

Gabriella Madison staaarde uit het raam, terwijl de opkomende zon zwak licht wierp op het nog niet ontwaakte plaatsje Castelnau in het zuidelijk deel van Frankrijk. Ze glipte haar bed uit, rekte zich uit en haalde haar vingers door haar dikke, rode haar. De tegelvloer voelde koel aan onder haar blote voeten, maar ze wist dat het een verzengend warme dag zou worden. Ze tuurde vanuit haar kleine kamertje de verlaten straten in en zag hoe die zich begonnen te vullen met mensen. Omdat Gabriella dit dagelijkse ritueel al twee weken lang had gadegeslagen, verbaasde het haar niet dat mevrouw Leclerc, haar hospita, als eerste de *boulangerie*, die ze daar beneden in de straat nog net kon zien, binnenging. Ze kocht er waarschijnlijk *baguettes* en *gros pain*, want dat deed ze elke ochtend – brood voor het ontbijt van de drie studentes die bij haar in de kost waren. Een jongetje van een jaar of zes was de tweede die bij de winkel kwam. Aan zijn op- en neergaande schouders te zien had hij de hele weg gerend.

Gabriella bleef nog even kijken, tot een slanke jongeman van een jaar of vijfentwintig energiek de straat door liep. Er was geen vergissing mogelijk over wie daar als derde klant de *boulangerie* binnestapte. Gabriella had hem enkele dagen geleden al herkend, op basis van de beschrijving die de andere kostgangsters van mevrouw Leclerc van hem hadden gegeven. Het was David Hoffmann, de Amerikaanse docent die college gaf aan het Sint-Jozef. Een mysterieuze man, hadden ze Gabriella speels toegefluisterd. Ze boog zich naar voren om hem beter te kunnen zien.

Een leuk plaatsje, Castelnau, dacht ze, terwijl ze wegliep van het raam. Ze trok het teruggeslagen dekbed weer over het bed heen en schudde haar kussen op. *Het lijkt in de verste verte niet op Dakar of op wat ook*

maar in Senegal; alleen zijn hier natuurlijk het strand en de oceaan ook niet ver weg. De Middellandse Zee, bedoel ik, verbeterde ze zichzelf.

Ze maakte met behulp van een lint een paardenstaart van haar weerspannige haar en waste toen haar gezicht bij de kleine porseleinen wastafel in de hoek van de kamer. Daarna trok ze een grote, eiken klerenkast open en haalde er een pas gestreken blouse en een eenvoudige, rechte, marineblauwe rok uit. De rok was haar in de taille te wijd. *Ik dacht dat je in dit land aankwam van al het brood en gebak.*

Gabriella was nog maar twee weken geleden in Castelnau aangekomen, opgewonden en vol zelfvertrouwen om een nieuw land en nieuwe mensen te leren kennen. Maar naarmate de dagen dat ze bij haar familie vandaan was, toenamen, werd ze steeds vaker overvallen door de knagende pijn van heimwee, zomaar als ze door het plaatsje liep. Dan zag ze een vrouw met haar als dat van haar moeder, of twee net zulke beweeglijke, zongebruinde, zorgeloos lachende meisjes als Jessica en Henriëtta. Maar op deze zo mooie, frisse ochtend met een vleugje herfst al in de lucht, dwong ze zichzelf de angst die haar bekroop te verdringen. Thuis zou er geen sprake zijn van najaarsgeuren. Thuis zou ze nog niet aan haar eerste dag op de universiteit zijn begonnen. Gabriella wist dat ze gedachten aan hoe het bij haar thuis in Afrika was uit haar hoofd moest zetten, hier in dit dorpje waar een zee haar daarvan scheidde. Ze mocht op de eerste collegedag geen last hebben van heimwee. Ze moest gewoon op pad gaan en maar zien wat de dag voor haar in petto had.

Ze pakte de in leer gebonden bijbel van haar nachtkastje en hield deze als een dierbare vriend dicht tegen zich aan. Haar lange vingers sloegen de haar zo vertrouwde pagina's om, tot ze de passage waarnaar ze op zoek was, vond en ze begon te lezen.

Toen ze tien minuten later de bijbel weer netjes op het nachtkastje teruglegde, viel er een brief uit het boek op de grond. Gabriella bukte zich om hem op te rapen. Maar voordat ze hem teruglegde in het boek, las ze een paar zinnen van de brief: *Ik geef je dit kruisje dat voor mij altijd een symbool van vergeving en liefde is geweest. Er komt misschien een dag dat het nodig is dat je daaraan wordt herinnerd...* Even trok er een vlag van bezorgdheid over haar gezicht, een herinnering die ze snel weer verdrong. Onwillekeurig raakte ze het gouden kettinkje

om haar hals aan. Toen knielde ze op de grond en liet haar gevouwen handen op de zijkant van het bed rusten. Zonder zich bewust te zijn van de koude, harde tegels onder haar blote knieën en zonder geluid te maken bewoog ze haar lippen. Pas toen ze iets later overeind kwam en haar rok gladstreek, zag ze dat haar handen vochtig waren van haar eigen tranen.

Gabriella's ontbijt bestond uit brood met boter en jam, dat ze in een grote kom machtige, warme chocolademelk doopte. De sterke koffie die de Fransen uit een brede kom dronken bij het ontbijt, vond ze nog steeds niet lekker. Die eerste rampzalige ochtend had ze haar koffie tegen heug en meug opgedronken, aangelengd met een heleboel room en vier klontjes suiker, maar de vriendelijke mevrouw Leclerc had haar daarna steeds warme chocolademelk aangeboden. Glimlachend omdat ze zich herinnerde hoe verlegen ze met de situatie was geweest, veegde ze zodra ze was uitgegeten de broodkruimels van haar rok, ruimde de tafel af en zette de borden rinkelend in de kleine gootsteen.

'Toe, ga nu maar, Gabriella. Omdat je zo'n oude vrouw als ik helpt, ben je altijd het laatst klaar. Maar vandaag mag je niet te laat komen. *Allez!* Maak dat je wegkomt, dan haal je Stephanie en Caroline nog in.' De twee andere kostgangers hadden zich al weggehaast, en Gabriella kon het wel waarden dat mevrouw Leclerc haar op zo'n aardige manier het huis uit joeg. Ze greep haar groene rugzak die bij de deur van het appartement lag. Ze trok de deur open, en draaide zich toen nog even om, om '*Au revoir!*' te zeggen en haar hospita nog snel een kus op iedere wang te drukken, zoals van haar werd verwacht. 'En *merci!*'

Ze liep de donkere, smalle trap af en stapte door de massief eiken deur de straat op. Als ze wilde, kon Gabriella met twee treden tegelijk de trap af hollen, en weer naar boven en nog een keer naar beneden stormen voordat de lamp in het trappenhuis automatisch uitging. Ze wist dat het een kinderachtig spelletje was, maar ze vond het leuk. Vandaag drukte ze echter niet op de oranje knop. Ze had die paar seconden duisternis nodig om haar gedachten te ordenen.

Toen ze die dag aan het begin van de maand september het zonlicht in stapte, knipperde ze met haar ogen tegen het plotselinge licht.

Snel liep ze over de stoep, langs de *boulangerie* waar het zo verleidelijk naar vers brood en gebak rook. Ze kwam langs het café, waar mannen met dikke buiken op de vroege ochtend al aan een *apéritif* zaten te nippen en vrouwen luidruchtig zaten te kwebbelen, terwijl hun honden aan hun riem rukten. Ze was het heerlijk gaan vinden, deze korte wandeling door het kleine plaatsje die haar naar de indrukwekkende kerk van het Sint-Jozef voerde. De kerk was niet groot, ook al was hij in Romaanse stijl gebouwd, maar Gabriella vond dat hij wel wat weg had van een welwillende vader die waakt over een huis vol kinderen, niets zegt, maar altijd aanwezig is en weet wat er gaande is.

Ze stapte door de roodgeschilderde houten zijdeur van de kerk en via de stoeptreden het holle schip in, waar flakkerende kaarsen zo vroeg in de ochtend al getuigden van de trouw van een paar parochianen. De kerk vulde zich langzaam met jonge vrouwen. Gabriella schoof bijna vooraan naast Stephanie in een van de houten banken.

‘Het is je gelukt,’ zei haar huisgenote luid. ‘Ik dacht dat je te laat zou komen.’

Gabriella glimlachte. ‘Het is gelukkig maar een klein stukje lopen.’

‘Ik heb me laten vertellen dat de eerste dag een beetje saai is,’ fluisterde Stephanie. Haar hese stemgeluid echode door de holle ruimte. Gabriella knikte en legde een vinger tegen haar lippen.

Er zaten inmiddels veel jonge vrouwen verspreid over ruim twintig rijen banken. Een kleine vrouw, die gekleed ging in het zwarte habijt van een non, liep door het gangpad en ging voor hen staan. Gabriella had gehoord dat moeder-overste Griolet ruim zeventig was, maar de groene ogen van de non waren levendig. Ze sprak Engels met een zwaar Frans accent. ‘Goedemorgen, meisjes, welkom in de kerk van het Sint-Jozef. Ik ben moeder-overste Griolet, de directrice van het studieprogramma. In deze kerk komen jullie elke ochtend om half negen bijeen voor mededelingen, zoals jullie al te weten zijn gekomen tijdens de introductieweek, en de rest van de ochtend volgen jullie de colleges.

Dit is het veertiende jaar dat ik betrokken ben bij het Frans-Amerikaanse uitwisselingsprogramma hier in Castelnau, zoals jullie misschien ook al wisten, en ik ben inmiddels... laten we zeggen,

gewend geraakt aan de manier waarop Amerikaanse vrouwen zich gedragen.’ Ze trok haar wenkbrauwen op en er echode gedempt gelach door de kerk. ‘We proberen niet al te veel regels te stellen, want we willen dat jullie deze streek van Frankrijk in je opnemen en de taal leren. Maar dat neemt niet weg’ – opnieuw werd er hier en daar zenuwachtig gelachen – ‘dat we van jullie verwachten dat je je gedraagt in overeenstemming met je leeftijd, en je in gedachten houdt dat jullie je land vertegenwoordigen. Omdat ik dat zo gewend ben, zal ik jullie nu een en ander vertellen over de geschiedenis van het Sint-Jozef. Maak je geen zorgen. Ik houd het kort.’ Ze knip-oogde.

‘Deze kerk dateert uit de dertiende eeuw. De pastorie, zoals jullie dat noemen, werd er in de achttiende eeuw bij gebouwd, tegelijk met de klaslokalen, de eetzaal en de slaapzaal. Ooit was het Sint-Jozef in gebruik als parochieschool voor Franse vrouwen. Ik ben hier in 1917 als lerares begonnen en nam later de rol van directrice op me. In die tijd heb ik ook een klein weeshuis geopend. De kinderen hebben jullie vast al wel gezien.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de school gesloten, maar de kerk en het weeshuis bleven open. Mijn werkzaamheden namen nog maar de helft van mijn tijd in beslag. Maar werk is er altijd wel te vinden, zeker in de kerk.’ Haar stem kreeg even een enigszins argwanende klank en ze trok opnieuw haar wenkbrauwen op, maar niemand lachte.

‘Na de oorlog werd het Sint-Jozef met de hulp van een aantal rijke zakenlieden uit Amerika omgevormd tot een school die colleges in zowel het Frans als het Engels aanbood – een bepaald soort uitwisselingsprogramma voor de dochters van deze mannen in het derde jaar van hun studie. Zo kwam het dat ik in 1947 weer net als voorheen directrice werd, alleen moest ik dit keer mijn kennis van het Engels een beetje opfrissen. Dat snappen jullie wel.’ Ze legde de nadruk op het laatste zinnetje door het met zo’n overdreven sterk accent uit te spreken, dat de meisjes erom moesten lachen.

‘Zoals ik graag vertel aan jullie ouders – die “zich scheel betalen”, zoals jullie dat uitdrukken, om jullie in staat te stellen hier te zijn – biedt de school een ideale omgeving voor de culturele ontwikkeling

van hun dochter doordat ze in het Middellandse Zeegebied staat. Het is de bedoeling elk kwartaal verschillende uitstapjes te organiseren naar historische bezienswaardigheden in de streek. En in de lente ga je natuurlijk naar Parijs. Twee weken lang kun je er de charme van de stad proeven, door de musea dwalen en op de linkeroever van de Seine bij studenten van de Sorbonne in een café gaan zitten. Klinkt dat niet fantastisch?’ De meisjes knikten instemmend na deze romantische beschrijving van moeder-overste Griolet.

‘Dit jaar bestaat de groep uit tweeënveertig meisjes en vertegenwoordigen jullie zeven verschillende universiteiten en drie landen. Net als in de afgelopen jaren hebben velen van jullie gekozen voor *demi-pension*, wat wil zeggen dat jullie bij een Franse familie zijn gaan wonen en daar de maaltijden gebruiken. De anderen zijn ondergebracht bij de universiteit in Montpellier, met de bus hier slechts vijftien minuten vandaan. Ik hoop dat jullie elkaar al zijn gaan opzoeken.

Ik wil nu graag onze docenten aan jullie voorstellen.’ Ze richtte zich tot de drie mannen en de enkele vrouw die op de voorste rij zaten. ‘Wilt u zo vriendelijk zijn even te gaan staan nadat ik u heb voorgesteld?’

Toen richtte ze haar aandacht weer op de vrouwen. ‘Om te beginnen stel ik jullie voor *monsieur* Claude Brunet; hij geeft Frans, grammatica op alle drie de niveaus en ook de conversatielessen.’ Een magere, lange man van middelbare leeftijd met een enorme snor en zware wenkbrauwen stond op en knikte even.

‘Hij is degene die vorig jaar iets had met dat meisje van het eiland Rhodos. Hij is een echt uitgaanstype,’ fluisterde Stephanie. Gabriella keek haar even ongelovig aan.

‘Echt waar. De zus van het meisje met wie ik afgelopen jaar een kamer deelde, volgde hier toen het programma.’

Gabriella rolde met haar ogen, terwijl meneer Brunet weer ging zitten.

‘Naast hem zit *monsieur* Jean-Louis Vidal.’ De kalende man, die een dikke buik had en een ziekenfondsbrilletje droeg, leek op zijn minst zestig. Met een enigszins nerveuze gezichtsuitdrukking stond hij snel even op. ‘*Monsieur* Vidal zal jullie colleges geven in Europese geschiedenis – in het Frans natuurlijk.’

‘Oervervelend,’ was Stephanies commentaar.

Moeder-overste Griolet praatte verder. ‘Dit jaar hebben we het voorrecht dat een professor van de *Faculté des Lettres* in Montpellier twee vakken geeft. *Madame* Josephine Resch zal colleges geven in achttiende-eeuwse Franse literatuur en twintigste-eeuwse Franse romans.’ Een vrouw van rond de vijfendertig met kortgeknipt, donker haar stond op.

‘Ze zeggen dat ze streng maar goed is,’ klonk meteen alweer het commentaar van Stephanie.

‘En dan besluiten we met monsieur David Hoffmann, die een cursus zal geven waarmee hij vorig jaar voor het eerst in het Sint-Jozef is aangetreden. *Droombeelden van de mens, in verleden en heden*, heet deze cursus, en monsieur Hoffmann zal in zowel het Frans als het Engels college geven omdat de cursus handelt over kunst, geschiedenis en literatuur uit meerdere landen.’

Toen David Hoffmann overeind kwam, waren alle ogen in de kerk op hem gericht. Hij was lang en atletisch en zijn haar en ogen waren gitzwart. Hij leek te rustig en te wereldwijs voor een man van mid-den twintig.

Stephanie gaf Gabriella een por tussen de ribben. ‘Dat is pas een charmante man, heb ik gehoord. Maar heel afstandelijk.’

Toen hij weer ging zitten, ging er een waarderend geroezemoes door de kerk.

Moeder-overste Griolet bedankte de docenten en richtte toen haar aandacht opnieuw op de jongedames. ‘We vinden het heerlijk om jullie dit schooljaar bij ons te hebben. Ik ga ervan uit dat jullie allemaal jullie collegerooster hebben ontvangen en weten waar de collegezalen zijn. Rest mij te zeggen dat ik een oude vrouw ben en veel heb meegemaakt. Jongedames kunnen in allerlei moeilijkheden komen te verkeren. Ik kan dat niet voorkomen, maar jullie kunnen altijd bij me aankloppen voor een babbeltje, mocht je daar behoefte aan hebben. En dan mogen jullie nu gaan.’

Ze stapte van het podium met een gezicht dat een toonbeeld was van blijmoedigheid met een zweempje vriendelijke bezorgdheid. Er werd heel even beleefd geklapt, voordat de meisjes opstonden en achter elkaar aan de kerk uit liepen, het gebouw ernaast in.

Gabriella kon de kordate, maar toch ook humoristische manier van optreden van de directrice wel waarderen. *Nu weet ik hoe het komt dat moeder zo op haar is gesteld*, dacht ze. Toen repte ze zich achter Stephanie aan om een plaatsje te zoeken in de collegezaal van David Hoffmann.

Moeder-overste Griolet deed de deur van haar kantoortje dicht en ging achter het fraaie mahoniehouten bureau zitten. Ze pakte de lijst op die voor haar lag en las vluchtig de namen van de tweeënveertig meisjes door. Het waren voor het merendeel meisjes die ze niet kende, maar van wie de gezichten haar de komende paar maanden even vertrouwd zouden worden als haar eigen gezicht. Toen liet ze haar ogen rusten op één naam: Gabriella Madison. Meteen zag ze deze jonge vrouw met het vuurrode haar voor zich als een kind van zes dat zich bibberend en snikkend, en met een smerig gezichtje aan de zwarte rokken van moeder Griolet vastklemde.

Moeder Griolet huilde niet vaak, maar nu ze zich dat tafereel herinnerde, begonnen haar groene ogen onverwacht te prikken. Er ging een huivering door haar heen.

‘Lief kind. Lief, lief kind. Hoe bestaat het dat je hier bent teruggekomen? Waarom ben je hier teruggekomen?’ Ze wist zeker dat dat geen goed idee was geweest. Ze wist even zeker dat ze dag en nacht zou bidden dat Gabriella Madison niet het relaas te horen zou krijgen dat de oude non al zo veel jaren voor zich had gehouden.

David Hoffmann stond vol zelfvertrouwen voor zijn studentes, met nog net geen cynische glimlach om zijn mond. Hij had zich verheugd op de eerste collegedag op het Sint-Jozef. De jonge vrouwen schuifelden opgewonden de zaal binnen, opgedoft en wel, en giechelden nerveus, ook al deden ze nog zo hun best er volwassen en aantrekkelijk uit te zien. Hij wist best wat ze dachten. De geruchten dat hij een perfecte partij zou zijn voor een van deze veelbelovende debutantes hadden vorig jaar ook de ronde gedaan.

‘Dames,’ zei hij streng, ‘ga alsjeblieft zitten. Je neus mag je straks poederen.’ Nog meer gegiechel en een paar opgetrokken wenkbrauwen. ‘Jullie weten, hoop ik, dat ik het onmiskerbare genoeg heb de bijzonder boeiende cursus te mogen geven die de titel draagt *Droombeelden van de mens, in heden en verleden*. Het is een samenstel van verschillende studiegebieden en zal de hersentjes in jullie knappe hoofdjes zwaar op de proef te stellen op het gebied van de Franse en de Engelse literatuur, poëzie, kunstgeschiedenis en de ontwikkelingspsychologie. Jullie zullen vanzelf inzien hoe wonderlijk die studies samenvloeien. Denkt u ook niet, juffrouw Loudermilk?’

Een smetteloos geklede blondine in de derde bank keek verrast op en antwoordde toen stralend: ‘Natuurlijk, monsieur Hoffmann. Om warm voor te lopen, zo te horen.’

Alles verloopt volgens plan, dacht hij. Ze weten niet goed wat ze van me moeten denken. Maar zijn ogen bleven gericht op een meisje dat als een standbeeld rechts van hem zat. Ze was hem onmiddellijk opgevallen met haar rode haar dat wild om haar hoofd krulde, haar stralende, helderblauwe ogen, en een onschuld die haar dezelfde uitstraling gaf als een engel op een van Rafaëls schilderijen. Ze deed zich niet anders voor dan ze was. In tegenstelling tot de andere meisjes leek zij kinderlijk en broos. *Een engel, lachte hij bij zichzelf. Een engel à la Rafaël.*

Toen realiseerde hij zich wie ze was, dit meisje dat niet thuishoorde

tussen deze wereldwijze leden van de ‘*beau monde* in opleiding’. Ja, dit was vast en zeker de dochter van dat zendelingenechtpaar dat aan de westkust van Afrika woonde. Een rijk familielid droeg de kosten van haar studiejaar in het buitenland, voordat ze haar opleiding voortzette aan een universiteit in de Verenigde Staten. Zo had hij het in elk geval horen vertellen. *Arm kind*, lachte hij inwendig. *Ik wed dat ze doodsbang is.*

Hij schraapte luidruchtig zijn keel, ging voor zijn bureau staan en er half op zitten. Zijn donkere ogen schitterden fel en hij begon voor te dragen, op zo’n indrukwekkende manier, dat het bijna impulsief leek te gaan, maar dan wel met een diepgaand enthousiasme.

*Ken dan uzelf, o mens; maar wil u niet verkloeken,
om 't Goddelijk geheim der Almacht door te zoeken.
De mens is 't voorwerp, dat des mensen oefning past.
Een Landstrook wederzijds van holle zee omplast,
die 't rijk der Geesten hecht aan dat der blote dieren,
belet hem, wijd en zijd nieuwsgierig rond te zwieren,
hij, in deez' middelstand van licht en duisternis,
waar 't schitterendst van zijn glans in damp bedolven is,
te wijs om in een nacht van Twijflarij te dwalen;
te zwak, om met de trots des Stoïcijns te pralen;
geslingerd tussen beide in 't onbestemdst gevoel!
In rust en werkzaamheid gelijklijk zonder doel!
In twijfel, of zijn geest of lichaam voor te trekken,
en in zichzelf een God of nietig dier te ontdekken!
Wien 't leven sterven doet, de reden-zelf misleidt!
Wien 't sterke licht verblindt zo zeer als donkerheid!
Verwarde mengelklomp, door rede en drift bewogen,
nu, door zichzelf verlicht; dan, door zichzelf bedrogen!
Die, half geschapen ter verheffing, half ten val,
de heer van alles, en de prooi is van 't Heelal,
hij die de waarheid richt, en zelf in 't duister dwarelt;
hij is de roem, de spot, en 't raadsel van de wareld!¹*

1 Enigszins gemoderniseerde versie van de in 1828 door A.F.H. Smit, Rotterdam, uitgebrachte vertaling: W. Bilderdijk; *De mensch*, begin Tweede Zang.

Rustig ging hij weer achter zijn tafel zitten en staaarde naar de beduusde meisjes, die geen woord leken te hebben begrepen van zijn monoloog, maar niettemin onder de indruk leken. ‘Toe, dames! Wie kan me de naam van de dichter en van het werk noemen?’

Tweeënveertig hoofden keken nerveus om zich heen, lachten en rolden met hun ogen. *Ja hoor, las je van hun gezichten. Dit moet een grapje van hem zijn.*

Toen ging er een hand omhoog. David Hoffmann zag het eerst niet eens, zo onverwacht was het. ‘Ja, juffrouw...’ Zijn stem stierf weg alsof hij de lijst erop moest nazien om te weten hoe dat kind van het zendelingenechtspaar heette.

‘Madison. Gabriella Madison.’ Haar stem klonk zacht, maar kalm. *Gabriella! Zelfs de naam van een engel!*

‘Het is natuurlijk een fragment uit *Essay on Man* van Alexander Pope!’ riep ze opgewonden uit, alsof ze het heerlijk vond dat nog iemand zo enthousiast was over de dichter als zijzelf.

David Hoffmann kreeg even een kleur, maar herwon meteen zijn kalmte en begon aan zijn college. Maar na afloop keerden zijn gedachten terug naar de engel rechts van hem. De moeite van een nadere kennismaking waard, deze Gabriella Madison.

Alles is in Frankrijk dicht tussen twaalf en twee, dacht Gabriella, terwijl ze haar boeken van de tafel oppakte en de collegezaal uit liep. Ze had de dagelijkse gang van zaken gadeslagen: winkeliers bedekten hun etalages met aluminium rolluiken en sloten hun deuren af, en werknemers uit alle delen van het plaatsje kruisten elkaar op de straatkeien in het centrum van het dorp op hun weg naar huis.

De belangrijkste maaltijd van de dag duurde minstens twee uur, want men at op zijn gemak, en bij alle vier de gangen kwam meer dan voldoende brood en wijn op tafel. Gabriella bloosde een beetje, nu ze terugdacht aan haar eerste slokje wijn aan de eettafel van mevrouw Leclerc. ‘*Mais, bien sûr*, je moet een beetje rode wijn proberen, *ma chère*,’ had de hospita aangedrongen. ‘Wat stelt een Franse maaltijd voor zonder wijn?’

Uit beleefdheid had Gabriella het glas naar haar lippen gebracht en een slokje genomen van de rijke, rode vloeistof waarvan ze nog nooit

eerder had mogen proeven. De wijn brandde zo in haar mond, dat haar de tranen in de ogen sprongen en ze had onbedaarlijk gehoest. Mevrouw Leclerc, Stephanie en Caroline hadden luidkeels gelachen om Gabriella's argeloze binnentreden in de wereld van de wijn.

'Het eerste slokje is altijd verrassend. Maar maak je geen zorgen, ma chère. Je leert het nog wel waarderen, neem dat maar van me aan.'

Tot nog toe was het enige wat Gabriella ten aanzien van de rode wijn en het overdadige middagmaal had geleerd, dat het erg moeilijk voor haar was om de rest van de middag haar ogen open te houden. Ze wilde niet in slaap vallen tijdens haar eerste college Europese geschiedenis. Tijdens de introductieweek was ze de geschiedenisdocent verschillende keren tegengekomen. De langzame, eentonige stem van meneer Vidal suste waarschijnlijk zelfs de fermste geheelonthouder in slaap, vermoedde Gabriella. Had ze meneer Hoffmann nu maar na de lunch! Tijdens zijn college had geen enkel meisje last van zware oogleden.

Toch had ze er vanochtend moeite mee gehad zich op zijn lezing te concentreren. Hij leek scherpzinnig en geleerd, maar zijn donkere, diepliggende ogen bezorgden haar een onbehaaglijk gevoel. Waren ze donkerblauw, koffiebruin of gitzwart? Hoe dan ook, ze keken de studentes in de zaal doordringend aan, dreven misschien zelfs wel de spot met hen. De andere meisjes vonden hem knap en mysterieus, maar Gabriella was een andere mening toegedaan. Briljant en droefgeestig, luidde haar conclusie.

'Juffrouw Madison! Kan ik u even spreken?'

Gabriella draaide zich om en zag meneer Hoffmann zelfverzekerd op haar af komen. Een gevoel van paniek nam bezit van haar en ze voelde haar wangen warm worden. Wat zou hij van haar willen? Had hij haar gedachten gelezen? Ze overwoog te doen alsof ze zijn vraag niet had gehoord en haastig door te lopen naar de deur van het appartement van mevrouw Leclerc. Maar in plaats daarvan vertraagde ze haar pas, zodat hij haar kon inhalen. Door de combinatie van het felle zonlicht en haar verwarring voelde ze zich opeens zwak en licht in haar hoofd. Ze stapte mis op de met keien geplaveide straat en struikelde bijna in haar onhandigheid, totdat meneer Hoffmanns sterke hand haar arm vastgreep en haar zo staande hield. *Kon ik maar door de grond zakken*, kreunde ze inwendig. Alle meisjes op het college verlangden naar een

tête-à-tête met David Hoffmann, en zij kon die buitenkans slechts benutten om zich te gedragen als een onhandige puber.

Het scheen hem niet op te vallen en hij paste zich aan haar tempo aan. 'Waar ga je heen? Je luncht niet in het cafetaria in het dorp, vermoed ik?'

'O, nee. Ik ben in de kost bij madame Leclerc. We gebruiken de hoofdmaaltijd om twaalf uur bij haar thuis. We eten feitelijk altijd bij haar aan tafel. Dat is voor de gezelligheid, zegt ze. Het is altijd heerlijk, maar ik word slaperig van de wijn en het eten.' Ze was een kletskaus, want ze zei meer dan ze moest of wilde zeggen.

Hij grinnikte. 'Neem dan maar een paar tandenstokers mee voor het college van monsieur Vidal. Die zul je nodig hebben om je ogen mee open te houden!'

Gabriella keurde die snedige opmerking van meneer Hoffmann af. Toch krulden haar lippen zich tot een brede glimlach, merkte ze, en daardoor raakte ze alleen nog maar meer in de war.

Opnieuw bleek meneer Hoffmann helemaal geen erg te hebben in haar gevoel van onbehagen. 'Ik was onder de indruk dat je meneer Pope en zijn gedicht kende. Ik had niet verwacht dat ook maar iemand afwist van de uiteenzetting waar ik mee begon, of er belang in zou stellen.'

'O, ik ben ervan overtuigd dat iedereen er belang in stelde; ze kenden het werk alleen niet. Mijn moeder las ons vroeger voortdurend voor; de klassieken, gedichten, alle boeken waar ze de hand op wist te leggen. Dat wil zeggen – het was soms moeilijk om aan Engelse boeken te komen waar wij woonden...' Omdat ze weer doordraafde, zei ze ten slotte hortend: 'Hoe dan ook, ik houd in elk geval van de poëzie van Pope.'

'Je komt uit Afrika, heb ik gehoord. Wat vind je van het Sint-Jozef en de bekoorlijke dames daar?'

'Het wordt volgens mij leuk, interessant. O, kijk daar! Madame Leclerc staat voor het raam naar me uit te kijken. Dag.' Met die woorden haastte ze zich bij hem vandaan in de richting van haar glimlachende hospita. Ze holde de trap op, ging het appartement binnen en ving toen een glimp op van haar gloeiende gezicht in de spiegel in de hal. Haar hart bonsde zo luid, dat ze ervan overtuigd was dat de andere meisjes het zouden merken.

De eerste dag met colleges op het Sint-Jozef was achter de rug en moeder-overste Griolet liet zich geruisloos in de stoel met zwarte bekleding achter haar bureau zakken. Het is allemaal goed verlopen voor een eerste dag, was haar tevreden conclusie. Absoluut niet zoals vroeger, toen hier nog allemaal nonnen gehaast rondliepen.

Vandaag de dag ademde het uitwisselingsprogramma van het Sint-Jozef beslist een protestantse sfeer. Voor moeder Griolet was de godsdienst van het college niet van belang, ook al was ze er trots op dat ze het habijt van een non droeg. Ze had genoeg gekregen van de hypocriete, weerbarstige zusters die het college na werktijd verlieten en het bed deelden met de zonen van de slager. Godsdienstigheid was een aflopende zaak in Frankrijk. Iedereen was rooms-katholiek en toch ook weer niet. Rooms-katholiek bleven ze hun hele leven, net zoals ze hun hele leven dezelfde achternaam hielden, maar voor wie had het nog betekenis? Slechts voor een paar van hen.

Nu waren alle docenten tweetalig en voornamelijk man. Af en toe vroeg ze zich af of het verkeerd was geweest dat ze hen in dienst had genomen. Ze ging hen een voor een na. Meneer Brunet was een rokkenjager, dat wist iedereen, maar hij gaf als geen ander les in grammatica en liet haar zelf met rust. Meneer Vidal had zonder werk gezeten toen hij vier jaar geleden solliciteerde. Zijn Engels was om te huilen, maar hij wist enorm veel van de Europese geschiedenis en ze stond toe dat hij les gaf in het Frans. Hij had haar lang geleden in de Eerste Wereldoorlog een grote dienst bewezen en de ene dienst was de andere waard. Een baan aan het Sint-Jozef betekende dat zijn rekeningen werden betaald. Dat wil zeggen: als het hem onderweg naar huis na de colleges lukte weg te blijven uit de *café-bar*.

Maar over meneer Vidals drinkgewoonten zat moeder Griolet niet in. Degene die haar gedachten vulde, was David Hoffmann – een verbijsterende persoonlijkheid. Ze had hem achttien maanden geleden onmiddellijk in dienst genomen. Op zijn referenties was niets aan te merken geweest; hij was een briljante, drieëntwintigjarige Amerikaan, zoon van een ambassadeur, opgeleid aan een befaamde universiteit. Bereisd. Charmant. Hij was er zelf van overtuigd geweest dat hij met een gerust hart aan zijn eerste baan als docent kon beginnen, toen hij bij haar kwam. En hij had moeder Griolet niet teleur-

gesteld. Hij was een begaafd docent, ook al had hij niet hetzelfde opleidingsniveau als de andere docenten. Ze was vooral onder de indruk geweest van het feit dat hij de baan zo graag had willen hebben, want ze was ervan overtuigd dat hij met gemak iets had kunnen vinden waaraan meer eer te behalen was. Hij scheen echter van mening te zijn dat hij hier moest zijn.

Maar moeder Griolet vermoedde dat lesgeven aan het Sint-Jozef voor David Hoffmann geen doel op zich was. Hij sprak prachtig Frans en was op een afstandelijke manier beleefd, maar zijn ogen zochten ergens naar, en ze was bang dat dat iets te maken had met de oorlog aan de andere kant van de Middellandse Zee.

De klokken in de kapel sloegen vijf uur. Ze stond op, streek het zwarte gewaad dat ze nu al bijna vijftig jaar dag in dag uit droeg glad, en stapte de deur uit, de gang door.

David Hoffmann liep in een stevig tempo de straat uit; het getik van zijn hakken was luid en duidelijk te horen in het donker. Hij glipte een telefooncel in, liet een franc in de open gleuf vallen en draaide een nummer.

‘Met mij,’ fluisterde hij. ‘Ja, ik zal er zijn. En moet je horen, ik breng een meisje mee.’ Hij wachtte op de reactie en zei toen: ‘Wat? Nee. Maak je geen zorgen. Het komt allemaal prima voor elkaar.’ Hij glimlachte in de hoorn, terwijl hij luisterde naar het woedende verwijt van zijn onzichtbare gesprekspartner.

‘Nee, dat belooft ik. Ze weet nergens van. Vertrouw me nu maar.’ Hij zweeg opnieuw even, terwijl hij aandachtig luisterde naar elk woord dat door de telefoon klonk.

‘We zullen er zijn, over twee weken in Aigues-Mortes. O ja, mijn vriendin heeft rood haar. Een dikke bos rood haar. *A bientôt, mon ami.*’ Hij hing op en grijnsde. *Ja, ik zie je binnenkort, beste vriend, en wat zul je opkijken wanneer je de engel ontmoet die ik dan bij me heb.*

Hij fronste zijn voorhoofd alsof hij nog niet goed wist of dat wel zo’n goed plan was. Toen draaide hij zich om en liep in gedachten verzonken de straat weer in.